

SICA Läromedel

Språklåda - Året om

Art.nr. 7762-985-6

Innehåll:

- 74 bildkort storl. 17 x 12,5 cm
- 5 informations- och handledningskort

Användningsområde

- Förskola
- Grundskola
- Specialundervisning
- tal- och språkträning
- Sfi

Inlärningsmål

- Språkutveckling
  - Ordförråd
  - Reflektion/diskussion
- (se mer på s.2)

Materialbeskrivning

"Året om" består av bilder från olika skeden under ett år. Fokus är lagt på svenska helger och traditioner samt årstidsväxlingar och aktiviteter som hör årstiden till.

Materialet består av 15 bildsekvenser, med 4-6 bilder i varje sekvens. "Nyår" är den första sekvensen men också den sista, då nyårsfirandet både börjar och avslutar året. Den sekvensen har därför nummer 1/16.

Alla kort som hör till en speciell sekvens har samma siffra på baksidan. Varje kort i sammabildsekvens har en liten siffra som visar den rätta ordningsföljden.

Observera att för att vidareutveckla samtalen och stimulera begrepp finns tidstypiska detaljer på bilderna att benämna och prata vidare kring. Som i julsekvensen t.ex. stjärna, julgransmatta, olika slags julmat, pepparkakor och saffransbröd m.m.

I sekvensbeskrivningarna på s. 3-5 i denna handledning finns exempel på illustrerade substantiv inom varje bildserie.

Användningsområde

Materialet rekommenderas för alla former av språk- och talträning och kan användas både i klass- och i specialundervisning samt givetvis för svenska som andraspråk.

Materialet kan användas som stöd för att stimulera språkutvecklande samtal. Alla åldrar har stort språkligt utbyte av de händelserika sekvenserna. Spontant blir de intresserade av att berätta, beskriva och kommentera.

"Året om" ger också möjlighet att tydliggöra begrepp och utöka ordförråd eller arbeta med meningskonstruktioner. Det passar också bra för att arbeta med en berättelses uppbyggnad, början - mitten - slut.

Bilderna och/eller de gemensamma samtalen kan även användas som inspiration till skrivande och för att stimulera eget berättande, muntligt så väl som skriftligt

Materialet fungerar också utmärkt som underlag vid performansanalyser.

**Utgivet med produktionsstöd från
Specialpedagogiska Skolmyndigheten.**

Inlärningsmål

- Utveckla fantasi och lust att skapa med hjälp av språket, både individuellt och i samarbete med andra.
- Utveckla språket i tal och skrift. Att vilja och våga uttrycka sig i många olika sammanhang.
- Öka iakttagelseförmågan, kunna uppfatta skeenden och budskap.
- Tänka logiskt.
- Känna igen och rekonstruera händelseförlopp.
- Kunna muntligt berätta och redogöra för något så att innehållet blir begripligt och levande.
- Öka ordförrådet.
- Utveckla förmågan att i dialog med andra uttrycka tankar och känslor samt till att reflektera och värdera.
- Få möjlighet att förstå kulturell mångfald, genom jämförelse av olika traditioner.
- Genom erfarenheter, tänkande och språkliga färdigheter bilda och befästa kunskaper.

Förslag på aktiviteter

Språk utvecklas i dialog med andra och bäst blir det när språket är satt i ett sammanhang.

Med stöd av bilderna i kan ni skapa intressanta samtal om olika sätt att fira högtider och varför vi firar, samt prata om vad man gör på sin fritid under olika delar av året, om likheter och skillnader, beroende på t.ex. var man bor i landet, bor man i stan eller på landet, i norr eller söder, vilka kulturella rötter man har eller vilken religion man tillhör.

Förslag på övningar

- Lägg en sekvens i ordningsföljd.
- Beskriv och kommentera varje bild individuellt.
- Berätta om sekvensen, bild för bild.
- Använd bilderna som beskriver inledningen på en sekvens. Berätta med egna ord hur sekvensen kan fortsätta och sluta.
- En eller ett par av bilderna vänds upp och ner. Vad kan finnas där?
- Hur skulle sekvensen kunna fortsätta eftersista bilden?
- Berätta om egna erfarenheter från liknande situationer.

- Berätta om en sekvens för de övriga. Försök att få dem att förstå, utan att de ser bilderna.
- Försök att hitta på egna passande titlar.
- Blanda bilderna från två/flera sekvenser och försök under samtal att hitta rätt ordning igen.
- Spela upp sekvensen med rollspel.
- Skriv en berättelse med hjälp av bilderna.
- Skriv om egna erfarenheter baserade på en av sekvenserna.
- Skriv om dialog och tankar hos personerna på bilderna.
- Flera elever delar på en sekvensserie Var och en skriver sedan vad som händer på en eller ett par av bilderna. Lägg de skrivna delarna i ordningsföljd och läs hela berättelsen.
- Arbeta fram en dialog till en sekvensserie och presentera den.
- Skriv/rita egna sekvenser.
- Skriv dikter eller gör egna jul/påsk- eller sommarsånger m.m.

Arbetar man med sekvensserierna under ett år kan man också samla och tydliggöra elevens utveckling. Vad händer med förmågan till berättande, skrivande, ordförråd osv? Kanske gör man en "Året om - portfolio" där man samlar texter och bilder.

Är syftet att utöka ordförrådet så kan man också skriva, eller rita, egna eller i gruppen gemensamma, ordlistor.

Arbetar man med språkutveckling kan man låta spela in elevens ord/meningar och göra en digital portfolio för att följa språkets utveckling.

Blir berättelserna mer detaljerade, längre och med mer komplexa meningar, nya ord? Vad behöver vi jobba mer med?

Man kan också fotografera under arbetet och/eller scanna elevens egna bilder och texter, lägga in i t. ex. Power point och låt eleven själv berätta/läsa.

På baksidan av handledningskortet finns några kopieringsunderlag att använda till materialet. Använd dem som det passar din undervisning bäst. För att få större rutor eller större avstånd mellan raderna kan du förstora dem till lagom storlek.

Sekvenserna

med exempel på substantiv att beröra.

1 & 16 NYÅR

1. Familjen lagar mat och dukar, de förbereder för fest.
2. Familjen och gästerna sitter finklädde runt det festdukade bordet och äter.
3. Tolvslaget! De vuxna väntar på att få skåla och tänker på sina nyårslöften. Barnen ser nyårsklockor på tv.
4. Titta, fyrverkerier! Men hunden blir rädd för smällarna.

Substantiv:

spis, ugn, skåp, gryta, skål, förskärare, sallad, tomat, duk, flaska, glas, tallrik, kniv, gaffel, sked, servetter, vas, ljus, kavaj, slips, skjorta, klänning, tröja, TV, soffa, armband, örhänge, halsband, klocka, fyrverkerier.

2. VINTERSPORT

1. Alex ser att det snöar och pekar glatt för resten av klassen som tittar upp och ut.
2. Eleverna börjar ivrigt prata om olika sporter.
3. De reser sig för att gå ut på rast och pratar vidare om vandra sporter.
4. Eleverna klär på sig för att gå ut på rast och pratar om vad de vill göra ute.
5. Men när de kommit ner till skolgården ser de till sin besvikelse att snön blivit till regn.

Substantiv:

elev, klassrum, lärare, böcker, penna, dator, miniräknare, glasögon, hästsvans, bena, bord, stol, väska, anslagstavla, klocka, snowboard, längdskidor, slalom, ishockey, bandy, konståkning, snögubbe, snöbollskrig, jacka, mössa, keps, halsduk, vantar, stövlar, rullstol, gungor.

3. FETTISDAG

1. Det är dags att baka semlor. Kim rullar bullar medan Robin sätter in en plåt i ugnen.
2. Semlorna är klara, men till bådass förvåning är en av dem betydligt större än de andra.
3. Men Kim kommer på en idé.
4. Kim vispar grädde, Robin hackar mandlar.
5. "Bagarna" fikar efter baket och delar på jättebullen. Men sedan måste de nog diska.

Substantiv:

deg, smör, äggkartong, jäst, spis, ugn, bullar, plåt, förkläde, handduk, grytlapp, grytvante, pall, tofsar, tofflor, elvisp, bunke, grädde, kniv, skärbräda, smulor, assiett, sked, servetter, glas, tillbringare, kaffekopp, kaffekanna, gardinkappa, krukväxt.

4. VÅFFELDAGEN

1. Det är morgon. Eli tittar på almanackan och hyssjar till Milo som kikar på de sovande föräldrarna genom dörröppningen.
2. Medan Eli tvättar sina händer plockar Milo fram våffeljärnet.
3. Milo håller smet i våffeljärnet. Eli vispar grädde för hand för att inte låta för mycket.
4. När föräldrarna kommer upp är våfflor klara och bordet dukat till en mysig våffeldag frukost. "Gott", tecknar pappa.

Substantiv:

almanacka, byrå, spegel, pyjamas, nattlinne, tofflor, sovrum, klocka, kran, diskho, bunke, handduk, skärbräda, våffeljärn, förkläde, sylt, grädde, pall, morgonrock, våfflor.

5. PÅSK

1. Love och Kay är hos mormor och morfar. De sitter och målar ägg vid köksbordet. Då ringer någon på dörren.
2. Utanför dörren står ett par påskkäringar.
3. Morfar hämtar godisskålen, medan de andra skrattar åt något kul.
4. Morfar bjuder påskkäringarna på godis.
5. När han kommer tillbaka till äggmålarerna, ser han förvånat hur flera av påskäggen ser ut som han själv.

Substantiv:

ägg, penslar, färg, vattenglas, tuschpennor, hushållspapper, påskris, kycklingar, tupp, påskkäring, sjal, förkläde, kaffeanna, kvast, trappa, påse, fotboll, hatthytta, klädhängare, galge, stövlar, kapp, väska, korg, äggkoppar.

6. VALBORGSMÄSSOAFTON

1. Familjen klär på sig för att gå ut. Med sig har de en korg med matsäck.
2. Framme vid brasan finns en kör som sjunger. Lillasyster tycker det är fint, men stor syster tycker det är lite trist.
3. Äntligen är det dags att grilla själva. Några bekanta kommer och gör dem sällskap. En av dem har med en falukorv att grilla.
4. När de grillar färdigt släcker pappa elden med vatten. Längre bort smäller några påsksmällare så att hunden blir rädd.
5. På väg hem stojar några barn på fel sida av vägen.

Substantiv:

jacka, kappa, polotröja, vantar, mössa, halsduk, stövlar, väska, korg, termos, glasögon, hästsvans, brasa, lågor, flagga, kör, noter, dirigent, studentmössa, korv, grillpinnar, muggar, ketchup, rullstol, falukorv, smällare, hund, kastrull, rullator, tussilago, vitsippor, cyklar, cykelkärra.

7. VÅRJOB

1. Familjen packar bilen för att åka till landet och vårjobba. Robin får stanna hemma, men Noa måste åka med och surar. Morfar försöker få Noa på bättre humör.
2. Framme på landet packar de upp. Morfar börjar kratta, pappa gräver i landet. Mamma tar med Noa för att köra jord till växthuset. Men Noa surar fortfarande.
3. Medan mamma sår frön i småkrukor går Noa iväg med sin kasse.
4. Äntligen får Noa göra något kul. Serierna är bättre än frön och jord.
5. De vuxna dukar fram fika och ropar efter Noa. Men ingen svarar.
6. Till slut hittar de Noa som somnat på sina tidningar under trädet.

Substantiv:

jord, baklucka, gummistövlar, kasse, hatt, korg, påskliljor, tulpan, björkar, huvtröja, skottkärra, land, spade, räfsa, växthus, vattenkanna, krukor, frön, plastkasse, ekorre, tidning, blåsippor, vitsippor, rot, smörgåsar, ost, termos, saftkanna,

8. NATIONALDAGEN

1. Torsten river bort blad på almanackan vid frukosten. Det är den 6 juni, nationaldagen.

2. Glatt visslande packar Torsten i ordning en matsäck.
3. Ute i parken, möter han Mirjam och Maria. Mirjam har fått en flagga.
4. Tillsammans lyssnar de på talaren.
5. Sedan äter de sin matsäck till samtidigt som stans rockband spelar.

Substantiv:

morgonrock, anslagstavla, vykort, nyckel, ficklampa, almanacka, kalender, penna, brödkorg, takopp, ost, gardin, krukväxt, picnic, banan, burk, kakor, hushållspapper, tallrikar, äpplen, filt, tidning, hängslen, gullvivor, flagga, blåklockor, filt, bänkar, scen, talarstol, tal, kör, notställ, publik, rockband, trummor, folkdräkt, maskrosor, solglasögon, servetter, läskburk, sugrör.

9. MIDSOMMAR

1. Det är fint väder och Maria lagar mat medan Robin gör sallad. Deras vänner dukar ute för midsommarfirandet.
2. Alla hjälps åt att plocka blommor. Kerstin binder kransar till stången. Eli har redan fått en krans på huvudet.
3. Stången är klar och alla dansar kring den till tonerna av Stefans dragspel.
4. Plötsligt börjar det regna! Snabbt bär man iväg de dukade borden.
5. De vuxna sitter under tak och äter, medan barnen har flyttat inomhus. Men snart är det nog sol igen.

Substantiv:

kök, sallad, tomat, kniv, skärbräda, bord, duk, vas, blommor, klöver, hundkex, krans, hink, staket, midsommarstång, flagga, dragspel, dans, maskros, regn, kanna, carport, bockar, grill.

10. SOMMARAKTIVITETER

1. Alex och Kim ska paddla kanadensare.
2. De lämnar bryggan, paddlar iväg och möter en roddbåt med fiskare ombord.
3. Framme vid Lillön stannar de och äter sin matsäck.
4. På väg hem möter de motorbåt som kör så fort att de blir nedstänkta.
5. De hade tänkt bada vid bryggan men är redan blöta så de byter till badkläder och cyklar hem. De blöta kläderna är fastknutna så de torkar på vägen.

Substantiv:

cykel, cykelkorg, mountainbike, motorbåt, fender, kanadensare, flytväst, shorts, ryggsäck, fotboll, ö, mås, roddbåt, metspö, flöte, segelbåt, handduk, termos, kåsor, kaveldun, förare, vågor, stänk, badkläder, golf.

11. KRÄFTSKIVA

1. Bo, Sarah och Leo förbereder för kräftskivan. Det ser ut att bli regn ute.
2. Festen får bli inomhus istället. Sarah bär det stora fatet med kräftor till bordet medan gästerna kommer med sina paraply.
3. Alla vuxna äter kräftor. Alex äter korv.
4. Nu är festen är slut. Alla hjälps åt att städa. Alex lyfter den tunga brickan med glas.
5. Glas och bestick åker in i diskmaskinen, papperstallrikar i soppåsen. Flaskor och burkar som man kan panta sorteras för sig.

Substantiv:

kräftor, dill, förkläde, lådor, klänning, knut, halsband, bestick, glas, regnstänk, ost, vindruvor, långbord, dukning, lykta, paraply, girlang, ljusstakar, soffa, kuddar, papphatt, korv, burk, glas, bricka, dammsugare, smulor, handväska, diskmaskin, sopsäck, back, pappkasse, flaskor.

12. SKÖRDETID

1. Läraren berättar för klassen att de ska skriva om att skörda och om bärplockning
2. Eleverna skriver och tänker.
3. Fler och fler kommer på saker att skriva om, men Elsa vet inte vad hon ska göra.
4. Kim berättar om när de plockade kantareller. Eli berättar om när de plockade tomater på balkongen.
5. Elsa läser om när de köpte djupfrysta ärtor.

Substantiv:

elever, lärare, papper, penna, suddgummi, bänk, klocka, flätor, glasögon, skärp, krukväxt, affisch, lingon, blåbär, jordgubbar, rödbetor, morötter, potatis, frågetecken, svamp, balkong, tomater, armbandsur, ärtor.

13. HÖSTJOBB

1. Familjen är på landet. Mamma, Noa och Robin krattar ihop löven och pappa gräver i landet, då morfar kommer och visar att han hittat svamp.

2. Morfar och Noa plockar fram korgar och en kniv och en svampbok.
3. De går i skogen och letar svamp. Noa är glad.
4. Noa tycker svamparna ser goda ut. Men morfar är tveksam. Han vill kolla i svampboken att de inte är giftiga innan de plockar dem.
5. Det var bra svamp!

Substantiv:

land, skottkärra, räfsa, lövhög, kantarell, gungstol, trasmatta, kommod, vas, skål, golvur, korg, kniv, stubbe, stig, flugsvamp, mossa, brasa, muurikka, korv, os.

14. ALLHELGONAHELG

1. Mamma och Robin klär sig för att gå ut
2. Det är skymning ute. Grannarna har klätt ut sig och har Halloweenfest.
3. Mamma och Robin går på kyrkogården. Det lyser på flera gravar.
4. De tänder ljus vid mormors grav.
5. På vägen pratar de om mormor och saker de minns att de gjort tillsammans.

Substantiv

hall, bänk, tröja, kappa, halsduk, skor, stövlar, mössa, väska, dörrhandtag, dörrmatta, buske, pumpa, lykta, fönster, djävul, spöke, häxa, koppel, hundbajspåse, kyrkogård, mur, grind, lyktstolpe, gravar, kors, gravljus, tändsticka, glasögon, krage, knut, staket, stickning, sagobok.

15. JUL

1. Familjen klär granen. Elif funderar på om de ska ha stjärna eller spira i toppen i år. Milo leker med tomtarna och bocken.
2. Nu har alla klätt om till finkläder. Maten står på bordet och man börjar ta för sig.
3. Barnen sitter och ser på Kalle Anka medan de vuxna fortfarande äter.
4. Tomten har kommit och delar ut paket.
5. Barnen använder sina nya julklappar medan de vuxna sitter och fikar.

Substantiv

gran, krans, pepparkakshus, stjärna, spira, kulor, bock, tomtar, julgransbelysning, julgransmatta, rullstol, klocka, julbord, skinka, korv, ost, risgrynsgröt, köttbullar, sill, julklappar, adventsstake, bonad, säck, hörlurar, saffransbröd, kaffekanna, golvlampa.